

# Töm hellre blåsan på land

Att det är dumt att kissa i Östersjön verkar de flesta veta. Men hur dumt och varför, det frågade vi Ellen Schagerström, forskare på Stockholms universitet.

**Är det dumt att kissa i Östersjön?**

– Vill man göra något som privatperson för att göra Östersjön bättre, låt bli att kissa i vattnet. Då har du i varje fall inte belastat Östersjön och bidragit till övergödningen. Vill du göra någonting bra för Östersjön kan du gå upp och kissa på en växt på land i stället. Då blir växten glad och kisset filtreras och kommer inte ut i havet.

**Men har kisset verkligen någon inverkan på havet?**

– I en mindre vik där det ligger många fritidsbåtar eller där många människor badar och man kissar i vattnet kan det ha en stor lokal påverkan.

**Kisset bidrar till övergödningen i Östersjön, men vad är problemet med övergöd-**

**ningen?**

– Det är bland annat att det bildas mikroalger som skuggar makroalger, som till exempel blåstång. Då får blåstången inte tillräckligt med ljus för att kunna växa på större djup, till exempel sex meter i stället för åtta meter. Det gör att många kvadratkilometer tång försvinner. Det i sin tur gör att barnkammaren, skafferiet och bostadsområdena för alla de viktiga organismer som lever i och på algerna minskar.

**Vad säger du till folk som säger att det är värre med andra länders, till exempel Polens, utsläpp i Östersjön?**

– Vilket land har längst kuststräcka, Sverige eller Polen? Jag tycker att det är bättre att göra något bra själv än att skylla på andra.

**Men lantbrukens utsläpp påverkar väl mer?**

– Men det betyder inte att en enskild person behöver kissa i vattnet.

**När det gäller proportionerna, kiss i relation till annat som bidrar till övergödningen, hur är det då?**

– I praktiken funkar det inte att räkna på hela Östersjöns vattenvolym om man ska se till konsekvenserna av folks kissande. Man kan inte behandla Östersjön som en bunke vatten. Det kustnära ekosystemet är ju kopplat till det öppna havets ekosystem men de funkar olika. Längs med kusterna ger kissandet en kraftig lokal påverkan till skillnad mot i det öppna havet. En sak som är bra med det är att i det kustnära ekosystemet har du hela tiden nära till land och då kan du ju lika gärna gå upp på land och kissa.

**Hur är det med bajset då?**

– Bajset leder också till

## Fakta/KISSA OCH BAJSA I SKÄRGÅRDEN

- Ha med en planteringsspade i båten, så kan du gräva ner bajset på land.
- Lägg toapapper och bajs så att det inte syns i en grop som du täcker eller under en sten, gren eller mossa.
- Ta med toapappret tillbaka till båten, stoppa det i en påse och ta med hem och släng.
- Gå i land en bit upp från vattnet, där växter kan ta upp näringen.
- Om du behöver kissa när du är ute med båten, ha en hink med lock fylld med sågspån eller eldningspellets. Ta med en potta att kissa i och håll kisset i hinken. Gräv ner i kompost eller i jord när du kommer i land.

övergödning. Men det är framför allt smittorisken jag tänker på här. Det är aldrig bra för människor att bada i bajs-vatten. Och vem skulle vilja göra det?

**Och toapappret då?**

– Om du har en båt kan du ta med dig toapapper hem i en plastpåse och slänga. Eller lyft på mossa eller en sten och lägg det där eller lägg någonting över så att det inte bara ligger där och stinker. Varför inte testa om det skulle

fungera med en med tång- och toalettpapperskompost i populära naturhamnar? Nu har ju dessutom Skärgårdsstiftelsen satt upp fina dass på många öar i Stockholms skärgård, bajs där!

Vill du lära dig mer om Östersjön, tång och miljöpåverkan kan du läsa tångbloggen.com

**SOFIA BROOMÉ**  
sofia.b@skargarden.se  
Tel: 08-54 54 27 10

TEXT